

Nr. 119 - 17. årgang
Juni 2019

Strandgårdsbladet

Foto: Lykke M. Lykke

home *fritid*

Sol, strand, salg og vand

Klik ind på home.dk/fritid og se, hvorfor home er den bedste til at sælge dit fritidshus

HOLBÆK

Michael H. Jørgensen a/s
Statsautøjemøglægere & valuarer, MDE
Labæk 13, 4300 Holbæk
holbaek@home.dk
T lf. 59 43 59 59

www.home.dk

home

vi vil være din foretrukne ejendomsmægler

EJENDOMSMÆGLERKÅDE FOR DANSKE BANK KONCERNEN

Bestyrelsen orienterer

Bestyrelsesformandens tanker efter rundture i området

Efter en meget stille generalforsamling skal hjernen lige renses med en gåtur eller to i området og så oven i købet i strålende solskin.

Vi er lidt heldige at vi ligger som vi gør, i et fredeligt, velfriseret område, hvor det er let at færdes, og alt er net uden at ligne et glansbillede, som forpligter til en masse vedligehold og havearbejde! Intet ondt i havearbejde, bare jeg slipper!

Turen langs skel mod øst og vest (mod Sandal og Søvej) viser, at der sker ting mod Søvej med vildtvoksende hække, hvorimod skel mod Sandal er roligt med de gamle Acasietræer, som for fleres vedkommende har set bedre tider.

Jeg har lige en bøn til det / de medlemmer, som har skåret højtsiddende grene ned. Arbejdet er ikke færdigt, før der er ryddet op !

Skal foreningen gøre noget ved denne skel-beplantning og i så fald hvad? Nogen ideer ? Hvad må det koste etc.?

Strandområdet ser jo ganske fortrinligt ud, efter at en, så vidt jeg husker, unavngiven gang højevande, ”ryddede” sandstranden, så den ligger mere eller mindre jomfruelig, som en rigtig fjordstrand.

Naturligvis er der skyllet en del ålegræs etc. op på stranden, men forårets tørke samt en del færdsel på stierne, samt Jan Arly’s indsats med høtyven har gjort færdsel til fods ganske ubesværet.

Hvorvidt den enkelte lodsejer, der er direkte nabo til strandarealerne har lyst til at foretage yderlige oprydning står frit for, ligesom ingen har indsigelser mod fjernelse af Hybenroser på strandengen, bare man rydder op efter sig. Bestyrelsen vil ikke agere ”politi”, da vi alligevel ikke har repressaliemuligheder i forbindelse med, ikke altid, lige lovlige aktiviteter indenfor **STRANDBESKYTTELSESLINIEN**.

For så vidt angår udhængsskabene ved Bjergskovvej i øst og vest

Der er ”nogen”, der har opsat en reklameplakat i begge skabe uden aftale med bestyrelsen. Der har lige fra vi fik skabene været den regel, at foreningens medlemmer kan reklamere gratis, mens andre må betale. Efter at en aftale er indgået med bestyrelsen, skal det videre fornødne ske gennem bladets redaktør (”det er osse mig!). Jeg kan, hvis man ønsker det også laminere det, der skal sættes op. Det må ikke være mere end 28,5 cm højt og bredden skal holdes inden for 21 cm. Det vil sige næsten A4.

Til skabet i vest skal bruges en **nogle**, og så vidt vides er der kun den ene, der er i min besiddelse. Hvordan den nævne plakat er kommet indenfor, er derfor noget af en **gå-de**. Måske nogen kender svaret på den, hører jeg det gerne. PB

Rådyr og andre dyr i området

Morgenduelige strandgaardianere oplever af og til **rådyr** (*capreolus capreolus*) i vores område, nogle får endda besøg i deres haver, hvilket kan være en både interessant og smuk oplevelse, når gæsterne blot opfører sig ordentligt, dvs. ikke fouragerer på den forkerte måde eller mishandler grene og stammer, når de fejer geviret. Men der er nu ikke anmeldt sådanne skader.

Noget nok så vigtigt, og det, der er årsag til disse formanende linier er, at der måske også er råkid i området, dog næppe i haverne. Hvis man skulle finde et sådant råkid, der trykker sig i græsset e.l., **må man overhovedet ikke røre ved det**. Da man kan risikere, at dets mor afviser det, fordi det lugter af menneske. Det samme gælder i øvrigt også **hareunger**. De er her også. Harer ses langt oftere – bl.a. ude på vores veje – end hjortevildt. Det gælder i meget høj grad om at passe på de dyr, vi har omkring os – og fugle med. Måske lige bortset fra muldvarpe og mosegrise. Tak til **Bjarne** (Øst 43) for opfordring til at minde om sagen. Han har for nylig haft besøg af en råbuk i sin have.

Endnu en gang – den trettende – er broen sat op

”Vådt fornedet, vådt foroven, drivvådt står hvert træ i skoven, som udi mi-i-in parcel” kunne den tapre og hårdtarbejdende flok have sunget, da de 27. april

mødtes på stranden med det mål at sætte badebroen i vandet – det fornedet – for trettende gang. Til gavn og glæde for grundejerforeningens medlemmer og andre. Efter små tre timers **bæren, slæben mv.** stod den dér.

Ganske vist uden bænke, men de er kommet til senere. Nye bænke sågar—med rosenmotiv. Dejligt at se, at der dukkede

flere nye ansigter op – trods det umilde vejr. Ved 13-tiden mødtes man igen hos Lykkerne til en solid og vellykket frokost – indendøre. Men da var regnen i øvrigt holdt op.

Endnu en gang en kæmpe stor tak til dem, der slæbte og bar.

Fotos: Lykke M. Lykke (tv.), Mogens Kjær (ovenf.)

Nye regler for el-opvarmning

Strengt taget er reglerne ikke rigtigt nye, men der er sket ændringer i de gamle. Både de gamle og nye kræver, at det fremgår af BBR-oplysningerne, at huset er el-opvarmet. Det fremgår også af el-regningerne. Både a conto og årsopgørelserne. Er man meldt til, hos el-selskabet, fremgår besparelsen af specifikationerne under "Afgift til staten". Det er forbruget over 4.000 kWh årligt, det gælder. Her er kWh-prisen sat yderligere ned. Hvis man allerede er tilmeldt, behøver man ikke at gøre noget. Men ellers må man tjekke BBR-meddelelsen og melde sig som **el-varmekunde** hos energiselskabet. Er man i tvivl kan man ringe til **seas-nve** på 7029 2929 (kundeservice).

seas-nve

Bemærk!

På grundejerforeningens hjemmeside www.strandgaarden-tusenaes.dk kan man under afsnittet Bestyrelsen finde indkaldelser og referater fra generalforsamlingerne fra 2015-2019. Også oplysninger om datapolitikken mv. Der er også en del billeder fra forskellige begivenheder og af anden slags, og som tidligere nævnt Strandgårdsbladet fra 2007 og frem til i dag. Der er kort sagt mange gode ting samlet ét sted.

Bemærk også: Budgetstatus er udskudt til næste nummer – julinummeret

NJ EL-SERVICE

EL-INSTALLATIONER TELE/DATA INSTALLATIONER

aut. El-installatør Niels Jørgensen

Vestergårdsvej 66, 4300 Holbæk Tlf. 59 46 15 04

www.nj-el.dk

nj@nj-el.dk

NJ El-service, den lokale el-installatør,

din garanti for en sikker forbindelse!

Plæneklipperservice.dk

v/ Torben Gundersen
Landevejen 83, 4532 Gislinge

**Salg, service og reparationer af
have-park maskiner**

Service af almindelig plæneklipper:

Motorolie, tændrør, luftfilter skiftes, slibning af kniv, motor justeres.

Pris 500 kr. inkl. moms

*

TILBUD

Service af almindelig havetraktor:

Motorolie, tændrør, luftfilter skiftes, slibning af knive, remme efterses,
dæktryk kontrolleres.

Pris 1.295 kr. inkl. moms

*

***Vi sælger og servicerer have-park maskiner
og reservedele til:***

Stiga, Texas, Partner, McCulloch, Flymo,
Briggs & Stratton, Efco, Honda, Tecumseh, Alko, Ginge,
Stihl, Husqvarna, Jonsered,
Variant trailere, m.fl.

Ring eller kig forbi for et uforpligtende tilbud.

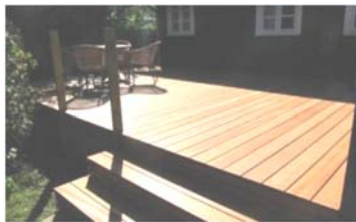
Tlf. 28 15 65 25

Plæneklipperservice.dk * www.plæneklipperservice.dk

TJ Tømrrerservice

(kun et stenkast fra Strandgården, lige ved Audebo dæmningen)

Vi har stor erfaring indenfor:
Tagrenovering / Vinduesudskiftning
Enfamiliehuse / sommerhuse
Forsikringskader

*Vi er et kvalitetsbevidst tømmer og snedkerfirma, v./
Tømrmester Tommy Woxholt, og Tømrmester Jørn Løvenhorst.*

TJ Tømrrerservice

Audebo Skolevej 14 - 4300 Holbæk

www.toemrrerservice.dk * tj@toemrrerservice.dk

Tommy 2162 3130

Jørn 2025 6436

Ring til os

og få en snak om dine planer, og en fast pris på dit byggeprojekt

Nogle af de vigtigste og nogenlunde dokumenterede begivenheder i verdenshistorien har det med at være foregået under lidet spektakulære omstændigheder og uden at påkalde sig særlig opmærksomhed, da de fandt sted. Der var nok heller ingen, der dengang opfattede dem som ”verdenshistoriske”. Mens de var væsentlige for de involverede personer. Først senere – måske meget senere – stod det klart, at der var tale om en skelsættende begivenhed, der – måske – fik en omvæltende betydning for mange, ja, kunne ændre historiens videre forløb.

En sådan begivenhed fandt sted i Jerusalem i år 48 el. 49 e.Kr. , eller måske i 53 Men det sidste kan også være et opfølgende. Ja, det er fristende at kalde denne eller disse for om ikke den allervigtigste, så en af de allervigtigste af sådanne ”verdenshistoriske” begivenheder. Den kaldes normalt ”*Apostelmødet i Jerusalem*”.

Ifølge *Mattæus-evangeliet* kap. 28, v. 18-20, påbød *Jesus*, da han kort efter sin genopstandelse mødte disciplene/apostlene i Galilæa den såkaldte ”missionsbefaling”: ”*Gå derfor hen og gør alle folkeslagene til mine disciple, idet I døber dem i Faderen, Sønnens og Helligåndens navn, og idet I lærer dem at holde alt det, som jeg har befalet jer.*” Denne befaling var så at sige apostelmødets dagsorden. Men for apostlene var det ikke helt så ligetil, som det kan synes.

Det fremgår ingen steder, om alle apostlene var med, og om der også var andre. Men der var i hvert fald mange nok til at gøre diskussionerne meget voldsomme, men dog ublodige. Mødets tre hovedpersoner var apostlenes leder *Peter*, apostlen *Jacob*, Jesu broder, og *Paulus*, der nu ikke var rigtig apostel, fordi han aldrig havde mødt *Jesus*, og i en periode været lovtro jøde (farisæer), en nidkær og ihærdig forfølger af de kristne. Men det havde efter en overvældende lysoplevelse (doxa) på vejen til Damaskus for at arrestere de kristne dér ændret sig.

”(16)... Men I, hvem siger I, at jeg er?” / Og Simon Peter svarede og sagde: Du er Kristus, den levende Guds søn.” / (17) Da svarede Jesus og sagde til ham: ”Salig er du, Simon Jonas’ søn! thi det har kød og blod ikke åbenbaret dig, men min Fader som er Himlene. / (18) Så siger jeg til dig, at du er Petrus, og på den klippe vil jeg bygge min kirke, og Dødsrigets porte skal ikke få magt over den. (19) Og jeg vil give dig Himmerigets nøgler, og hvad du binder på jorden skal være bundet i Himlene, og hvad du løser på jorden, det skal være løst i Himlene.” (Mattæus-evangeliet kap. 16, v. 16-19).

Af dette citat fremgår det meget tydeligt, at det er Simon og kun ham, Jesus taler til. Evangeliet er som hele det Ny Testamente skrevet på græsk. Det græske ord for ”klippe” er ”petros”, der meget let kan forvandles til Petrus (latin), der også blev det navn, der fulgte ham senere.

Overskriftens illustration (fra Peterskirken) viser skriftbåndet umiddelbart under tamburen, (den ”sokkel”, der bærer den enorme kuppel, der skyldes dels Michelangelo og Giacomo della Porta). ”TV ES PETRVS” står for ”Du er Peter”, kredsen rundt følger resten af verset. Indskriften skal understrege præcis hvem ordene er henvendt til, og indirekte paven som Skt. Peters efterfølger. De er sandt at sige mejslet i sten (marmor).

Mødet drejede sig som nævnt om *missionen*. Det missionsarbejde, der var rettet mod jøderne i og uden for Palæstina, blev ledet af Peter, og det var der som sådan ingen alvorligere problemer med. Det var der til gengæld med hedninge-missionen, dvs. den der var rettet mod ikke-jøder. Især drejede det sig om, hvorvidt de (evt.) nye kristne skulle overholde dét, gjaldt for rettro jøder eller ej. I den aktuelle diskussion drejede det sig primært om tre emner: omskærelsen, overholdelse af sabbaten og spiseforskrifterne, dvs. hvilke dyr, der måtte spises eller ej (nu er det nok forbudt mod af svinekød (3. Mosebog, kap. 11, v. 7), der er mest kendt.

Omskærelsen er ”pagtstegnet”. En mand kunne ikke være jøde uden at være omskåret. Kravet stammer fra den pagt, som *Gud* i en fjern fortid indgik med *Abraham*. Skulle Abrahams folk være Guds udvalgte folk, skulle tegnet herpå være omskærelsen. Det fremgår helt tydeligt af 1. Mosebog (*Genesis*) kap. 17, v. 9-12.

Paulus mente, at Jesu virke havde ophævet den gamle pagt. Alle skulle have mulighed for at knytte sig til kristendommen (= blive døbt) uden hensyn til de omtalte krav. Andre mødedeltagere mente, at kravene absolut skulle opfyldes. Det lykkedes dog Peter og Jacob at bringe et forlig i stand. Derefter kunne Paulus gå i gang med sin missionsvirksomhed for alvor. I første omgang foregik begge missionstiltag i den østlige del af Romerriget hvor Antiochia var det vigtigste center, samt i selve byen Rom. Det var mens Claudius (41-54) var kejser.

Apostelmødet fremgår af Apostlenes Gerninger i Det ny Testamente, og mere indirekte af Paulus’ mange breve. Selvom man måske ikke vil skænke Det ny Testamente større tiltro, er det jo umuligt at komme uden om, at der blev missioneret i stort set hele Romerriget dengang. Og udenfor senere. Det er et faktum, at hele Europa og meget af verden blev kristnet efterhånden.

Her er det bedst at vide, at *Palæstina*, som jødernes område blev kaldt dengang, var en del af Romerriget (erobret af Pompejus 63 f.Kr.). I Romerriget var der på denne tid ca. 55-60 mio. indbyggere. Uden for Palæstina, i det, der kaldes for *Diasporaen* (”adspredelsen”) boede ca. 4 mio. Således 1 mio. i Syren og ligeså i Egypten. Men kun en halv mio. i selve Palæstina. I store byer som Alexandria, Antiochia og Rom var der store jødiske menigheder. Både indenfor og udenfor rigets grænser havde visse jødiske grupper missioneret for jødedommen i 2-300 år og etableret mange menigheder. Det blev missionen blandt disse jødiske grupper Peter fik ansvaret for, mens Paulus skulle koncentrere sig om ikke-jøder (= hedninge).

10-11 år efter det første apostelmøde i Jerusalem, blev *urkirken* (ca. 30-64) ramt af de første af flere alvorlige slag. I år 56 blev Paulus arresteret pga. konflikt med *synedriet* (jødernes øverste domstol i Jerusalem). Da han var romersk statsborger, krævede han sin sag afgjort i Rom (*Nero* (17-54-68)). Og blev faktisk sendt til Rom. Da missionerede Peter efter alt at dømmes allerede i byen. I hans fravær havde apostlen Jacob overtaget ledelsen urmenigheden i Jerusalem. I 62 blev han af synedriet dømt til stening og henrettet på den måde.

I 64 brændte store dele af Rom, efter sigende 2/5, og befolkningen kastede hurtigt skylden på Nero. Han skyndte sig at kaste den videre på de i forvejen upopulære kristne, og iværksatte den første kristenforfølgelse. Blandt ofrene var Peter, der iflg. traditionen blev korsfæstet med hovedet nedad, og Paulus, der iflg. traditionen blev halshugget, hvorfor han tit er portrætteret med et sværd. Peters attribut er de mere fredssommelige nøgler – til såvel Himmeriget som Jorden. Dermed var urkirkens ledelse og missionsarbejdets ledere sat ud af spillet. Snart efter startede jøderne i Palæstina deres første oprør (66-70) mod romerne. Det førte til et alvorligt nederlag. Det andet oprør i 132-35 førte til et nyt nederlag. Romerne besluttede som straf at gøre Jerusalem til en jødefri by. Både jøder (og kristne) blev forment adgang til byen, og .

GRØN ANLÆGSSERVICE

HESTIA

*Ny Hagedstedvej 5 - 4532 Gislinge
Tlf. 59 46 06 07 / Mobil 40 98 06 10
e-mail: hestia@mail.dk – www.hestiais.dk*

Vi tilbyder en bred vifte af top-professionelle ydelser

Fliselægning og anlæg af stensætninger til bede eller støttemure

*

Anlæg af græsplæner og blomsterbede

*

Topdress og fjernelse af mos i græsplæner

*

Fræsning og grubning af haver

*

Træfældning og beskæring

*

Stubfræsning

*

Anlæg og vedligehold af havedamme

*

Miljøvenlig ukrudtsbekæmpelse i belægninger, plæner og bede

*

Skadedyrsbekæmpelse

*

Løbende vedligeholdelse af haver og parker

hvor templet havde stået, opførte romerne et nyt for den romerske hovedgud Jupiter. Da de kristne ikke ville deltage i det første oprør mod romerne, skærpede jøderne angrebene på dem med det resultat, at urmenighedens medlemmer forlod Palæstina og slog sig ned rundt om i Lilleasien (Mellemøsten). Det fik en meget stor betydning for den efterfølgende missionsvirksomhed. I dette område var Antiochia ikke alene den største by, men den vigtigste by for missionsvirksomheden i Mellemøsten. Den var i øvrigt også Romerrigets tredjestørste by på den tid. Allerede i 60'erne var der mange menigheder rundt om i den østlige del af riget.

Efter henrettelserne blev Peter og Paulus begravet uden for Roms bymur. Efter legaliseringen, i 319, begyndte kejser Konstantin opførelsen af den første *Peters-kerke* over apostlens grav, og formodentlig samtidig en mindre kirke over Paulus' grav. Denne blev senere i århundredet erstattet af en langt større kirke, der indgår i den nuv. *San Paolo fuori le mura*, der er restaureret /nybygget efter en voldsom brand i 1823. Den nuv. Peterskirke indviedes i 1626. Den kan man læse en smule om i nr. 114. At de to såkaldte *apostelfyrster* begravedes i Rom fik kolossal betydning for pavedømmet. Ingen anden by rummer så prominente kristne grave.

Da det første jødiske oprør mod romerne brød ud i 66, og altså efter at Jacob, Peter og Paulus var døde, rejste en stor del af de kristne i Palæstina til andre områder, ikke mindst Syrien og Egypten. Så kristenheden var vel på det nærmest udryddet i Palæstina. De kristne ville som nævnt heller ikke deltage i oprøret, bl.a. pga. forbudet mod at slå ihjel. Det betød dog ikke, at romerne så med blidere øjne på dem af den grund. De var mildest sagt en upopulær sekt, som man gennem små 250 år forsøgte at komme til livs på forskellig måde, bl.a. via forfølgelserne, der blev iværksat fra tid til anden. De kejserlige dekreter var klare nok: de kristne skulle udryddes inden for riget. De kunne dog slippe, hvis de ofrede og tilbad kejserens genius eller senere kejseren som person og hvorved de indirekte afsvor deres kristentro. Men det var meget forskelligt hvordan embedsmændene reagerede på disse dekreter. Nogle gik meget nidkært og drastisk til værks, mens andre yderst lemfældigt eller direkte saboterede dem. Det endte jo også med, at kristendommen bredte sig ud over riget, dvs. i byerne, som var romerrigets administrative centre. I 303 udstedte kejser Diocletian det sidste dekret om forfølgelser, men otte år senere udstedte kejser Galerius et tolerancedekret, der ophævede det fra 303. Men det er først Konstantins fra 313, der for alvor fik virkning for fremtiden.

Peter og Paulus har fælles helgendag 29. juni.

Nøglemagten

Fra starten var bisperne sikre på, at de besad nøglemagten pga. den "apostolske succession" (dvs. at de via deres indvielse var apostlenes efterfølgere), mens paven mente, at det kun var Peter, der havde den, fordi Jesus havde sagt det direkte til ham. Paverne gjorde en stor indsats for at demonstrere, at nøglemagten var deres. Nøglerne indgår således i det pavelige våben. Bisperne i vesten accepterede det efterhånden, hvad østbisperne aldrig gjorde. I Danmark ses nøglerne i *Næstveds* byvåben, der ses her tv. Næstved skylder det store Skt. Peter Kloster, der opr. lå inde i nuv. by (stiftet i 1135) sin eksistens. (Bølgerne = Susåen.). Omkr. 1206 flyttedes klosteret uden for byen, pga. dens larm og leben. Det blev nedlagt ved reformationen og annekteret af kongemagten. I 1560 mageskiftede Frederik 2. i 1560 klosteret med Hillerødholm, som ejedes af *Herluf Trolle* og hans gemalinde *Birgitte Gøye*. Ved Herlufs død i 1565 blev det fhv. kloster forvandlet til en lærd skole, stadig kendt som *Herlufsholm*.

Våbenskjoldet th. er *Vatikanstatens* våben. Over nøglerne ses pavens krone, tiaraen.

Flere af Strandgårdens nyeste ansigter

Vi er *Hanne* og *Michael Clausen*, begge midt 60-erne, og begge nyligt stoppet på arbejdsmarkedet.

Vores dejlige nye sommerhus på Vest 38 overtog vi d. 1. april, og vi har nu haft nogle fantastisk gode – og arbejdsfyldte – uger. Der er sikkert altid mange ting, man gerne vil lave om, når man overtager et hus, som andre har indrettet, og efter nogle hårde uger synes vi selv, vi er kommet et godt stykke vej med at ændre huset til vores smag. Men også udvendigt skal der gøres meget, for forsikringen dækker ikke ordentligt, førend vi har fået træbehandlet det meste. Det må så komme i løbet af det næste års tid.

Vi glæder os utroligt meget til at nyde vores tid her i Strandgården. Hannes grønne fingre kommer forhåbentlig til deres ret i det drivhus, der fulgte med i købet, og Michael er passioneret lystfisker. Vi har faktisk en lille motorbåd liggende nede i Holbæk Marina, men mon ikke vi også skal se at anskaffe en jolle, så vi kan få smagt på fiskene fra vandet lige uden for terrassedøren.

Et af de bedste indtryk fra Strandgården har været, at vi har følt os meget velkomne fra første færd – der vinkes, når man kører forbi, og der hilses og småsnakkes, når man mødes på stierne eller på stranden. Tusind tak for det.

 **Konsulent
Torben Viltøft**

PC - Hjælp

Til almindelige brugere * Til almindelige priser
Koster ikke mere end en almindelig håndværker

Jeg giver gerne tilbud, inden jeg går i gang

Er i lokalområdet og kan løse stort set ethvert PC problem

Tlf.: 28 68 35 65 * Mail: it@viltøft.net

... ud i den vide verden

Det vides ikke hvorfor kejser *Konstantin 1.*, 250 år efter henrettelsen af Peter og Paulus og efter mange års forfølgelser af de kristne, legaliserede kristendommen. (Lovliggjorde den, men ikke, som det ses mange steder, gjorde den til statsreligion. Det skete først i 395 under kejser Theodosius 1.) En forklaring kan være, at kristendommen trods de mange forfølgelser og andre tilbageslag mv. var blevet stærkt udbredt. Især i de østlige egne. I byer som Rom, Antiochia og Alexandria opstod meget store menigheder, som også havde betydning efter legaliseringen. Men der er også givet mange andre forslag.

Det er også uvist om Konstantin lod sig døbe. Nogle mener, at det ikke skete og andre, at han først lod det ske på dødslejet, da han gik ud fra, at dåben rensede ham for alle de synder mv. han havde begået i sit liv. Blandt de kristne var der delte meninger om fordelene ved legaliseringen. Som de begejstrede, der håbede, at det omsider var forbi med forfølgelserne, mens andre nærmest foretrak forfølgelser for at slippe for Konstantins måske tvetydige favntag. De ville ikke i alt for nær kontakt med den politiske magt. Her spillede det klare forbud mod at slå ihjel ind. Ikke så få soldater, der havde ladet sig døbe blev i forbudstiden martyrer, fordi de nu nægtede at slå ihjel, og foretrak martyrdøden frem for at krænke budet. Martyrdøden sikrede frelsen på den yderste dag, og mange martyrer blev senere helgener. Den vel nok mest berømte soldaterhelgen er *Skt. Georg (Jørgen)*, der var medlem af prætorianergarden i Rom. Han nægtede at opgive sin kristne tro og blev derfor henrettet 23.4. 303 efter ordre fra kejser Diocletian. Senere blev Georg Englands nationalhelgen.

Efter legaliseringen fulgte en periode, der godtnok var uden forfølgelser, men til gengæld rig på voldsomme interne verbale slagsmål mellem ledende kirkemænd og fremkomst af forskellige sekter. For yderligere at forøge forvirringen blandede kejserne sig også, ud fra højst forskellige motiver. Først da andre og langt mere påtrængende problemer krævede deres løsning, droppede kejserne for en stund de kirkelige stridigheder.

Nord for romerrigetets nordgrænse – *Limes* (= Rhinens og Donaus løb fra Kanalen til Sortehavet) fylkedes forskellige germanske (dvs. germansksprogede) stammer sig. Herfra foretog de hyppige røveriske indfald i riget. De kom fra det store område, som romerne kaldte for ”det frie Germanien”. Svarende til nutidens Tyskland og Norden. Det var gotere af forskellig art, svebere, vandaler, gepider m.fl. De romerske hære, der længe overvejende havde bestået af germanske lejetropper forsøgte med større og mindre held, vist heller ikke altid helljertet, at holde de huserende barbarer på den rigtige side af grænsen.

Fra 372 blev forholdene endnu værre og endnu mere uoverskuelige. Da nåede de første *hunnerhære* Europa, forcerede Volga og væltede som en uimodståelig flodbølge (på hesteryg) vestover. Plyndrende, hærgende og myrdende. De skrækslagne germanske stammer gik i panik og flygtede vest- og sydpå. Det lykkedes dog for Østrom at sikre sig så nogenlunde. Hunnerangrebene satte en kædereaktion i gang, der ramte det meste af Europa. Det er denne kaotiske periode, hvor riger opstår og går til grunde i et væk, der kaldes for ”*folkevandrings-tiden*”. Den vidtberømte og berygtede *Attila* begyndte sine hærgninger i 434 og blev i 453 efter flere nederlag myrdet – efter sigende af sin burgundiske brud på bryllupsnatten. Det eneste sikre ved den historie er, at han rent faktisk døde, og dermed var det slut med hunnerangreb. Senere kom et andre mongolske folk, bl.a. magyarerne. De plyndrede også, inden de slog sig ned for altid (på pusztaen (Ungarn)). Også de kom senere ind i pavens ”fold”.

Situationen set fra Rom

Roms biskop (=paven) havde fra legaliseringen forsøgt at opnå en særlig lederposition i universalkirken. At han i kraft af sit embede som Skt. Peters efterfølger skulle lede kirken fra Rom. Men den idé ville de andre biskopper, og fyrster med for den sags skyld, ikke vide af. Men det afholdt ikke paven fra at blive ved og ved med sikringen af førerrollen. Men end ikke i sit eget, kæmpestore patriarkat (Vesteuropa), formåede han at trænge igennem. Han måtte i lang tid nøjes med en vis indflydelse i Mellem- og Syditalien, og kun på det kirkelige område. Han kunne ikke forhindre, at den arianske visigoterkonge *Alarik* i 410 indtog og plyndrede Rom. Iflg. en tradition skulle Alarik have befalet sine krigere at skåne kirkerne. Thi som han sagde, var han i krig med romerne, men ikke med Skt. Peter. Alariks hærgning af Rom fik i øvrigt en særlig eftervirkning. De hedenske romere mente, at det var de kristnes skyld, at byen var blevet plyndret. Det var de gamle guders hævn over frafaldet. Den *hellige Augustin* (354-430), der blev biskop i Hippo Regius i Nordafrika 395, blev sat til at gendrive hedningenes anklager. Det førte til hans nok mest værk, *De civitate Dei* (Om Guds stad), der blev et af de mest indflydelsesrige skrifter i middelalderen og senere. (Den seneste danske udgave er fra 1984). Augustin anses som den vestlige kirkes fremmeste kirkefader og en af de største teologer i kirkens historie. Han nåede lige at blive færdig med værket, inden han døde ogvlige inden vandalerne erobrede og ødelagde hans bispestad. De erobrede en større del af Nordafrika og skabte et rige her. Men efter hundrede år blev det knust af Justinian den Stores fremragende general *Bellisarius*. Og dermed på ny – for en stund – romersk igen. (Se videre nedenfor)

Udsnit af et gigantisk (8,51 x 3,76 m) maleri af den romerske maler Guilio Romano (1499-1546) af slaget ved den Milviske Bro nord for Rom 28.10.312. Malet 1520-25) Konstantin 1. sejrede over medkejseren Maxentius og sikrede sig dermed eneherredømmet i romerriget. Et halvt år senere gjorde han kristendommen lovlige, hvorfor slaget har fået en mytisk rolle i kristendommens tidlige historie – det banede så at sige vejen for den. Broen kan ses (moderne foto) i nr. 113, s. 19. Romano var Rafaels fremmeste elev. Han medvirkede derfor i udsmykningen af pave (Guiliano Della Rovere) Julius 2.s gemakker i Vatikanpaladset, en opgave Rafael havde fået. Stort set alt i billedet her er uhistorisk, især de anakronistiske kors.

I løbet af 400-tallet gik den vestromerske rige gradvis i opløsning. I 476 blev den sidste kejser, Romulus Augustulus, afsat og deporteret af den germanske lejetropsgeneral *Odoaker*, der selv overtog magten. Visigoterne erobrede Sydgallien og Spanien, mens vandalerne tog sig af Nordafrika. I 481 gik vor ”gamle ven”, de saliske frankeres konge, hedningen *Chlodovech*, atten år gl., i gang med at erobre Gallien. Og sådan fortsatte på mildest talt jævla vis i mange, mange år. Da alle erobreren var stammefolk, der ikke kendte til byer og civil administration etc. forfaldt riget i takt med byernes affolkning og undergang i øvrigt.

Kirken havde fra tidlig tid til eget brug kopieret den civile administration i lokalområderne. Kirken stod efter 313 stærkt i mange byer, men overalt meget svagt på landet, men i romertiden foregik al væsentligt mht. administration, kultur, økonomi etc. i byerne. Selv godsejerne boede oftest fast i byerne og overlod driften af ejendommene til forvaltere. Det betød, at da riget brød sammen, kunne kirken ofte træde til som dets afløser. Ikke mht. det militære, for det overlod erobreren ikke til andre. Erobreren var overtalt i mindretal og vågede nøje over deres magt mv. I lang tid var der forbud mod f.eks. ægteskab mellem en erobreren og en af de undertvungne. Det ændrede sig pudsigt nok først for alvor, da erobreren efter længere tids betænkning konverterede til den katolske tro. De fleste erobrere var sådan set kristne, men arianere, og de blev af både den romerske og den østlige kirke anset for kættere og dermed være end hedninge. Når det gjaldt det civilisatoriske kan man sige, at det var de erobrede, der åd erobreren. Ligervis gik det sproget. Latin blev forvansket til lokale tungemål (spansk, italiensk mv.), men bevarede (renere) som kirkens, som diplomatiets og i meget lang tid efter som det lærde sprog. *Ludvig Holberg* (1684-1754) skrev flere værker på latin, bl.a. romanen ”Niels Klims underjordiske Rejse” (1741).

Uroen var uden ende...

Odoaker overtog Italien i den byzantiske kejsers navn, påstod han, og håbede på den måde at redde sit regime. Men da han handlede for egenrådigt og tit i strid med byzantiske interesser, blev ostrogoterkongen *Theodoric* (den Store, senere kendt som ridderhelt under navnet *Didrik af Bern*) sendt ned for at smide Odoaker ud og sikre Italien for Byzans. Første del af opgaven klarede Theodoric upåklageligt, men anden del ikke. Han opførte sig helt som Odoaker, og da forholdene i Byzans, som han kendt rigtig godt, eftersom han havde tilbragt ti år som gidsel ved hoffet, var ganske kaotiske, bevarede han magten til sin død. Han blev efterfulgt af sit datter søn, der var få år gammel, hvorfor barnets mor *Amalawinta* regerede sønnens navn. Da hun efter den ostrogotiske adels mening var for byzantinskvenlig, myrdede de hende i 535.

De ostrogotiske oprørere blev efter Theodoric og datterens død (hhv. 526 og 535) knust af Justinian den Store (østromersk kejser ca. 482-527-565) vha. general Belisarius, der endda fik tid til i 530'erne at tilintetgøre vandalerriget i Nordafrika. Men det var dog først i 553 fik Justinian endelig bugt med de sidste ostrogoterne, der samtidig forsvandt ud af historien. Lige som så mange af de andre folkeslag, der var på færde i de år: visigoterne, vandalerne, sveberne, avarerne, gepiderne, de formentlig fra dansk område udpressede herulere og endnu flere.

I 568 drog de arianske germanere *longobarderne* over Alperne og erobrede Italien – undt. Rom. Nord for Byzans (omtrent ved nuv. Ungarn) dannede det mongolske folkeslag *avarerne* et stort og rigt rige, der flere gange truede endog Konstantinopel på livet, inden Karl den Store udslettede riget i 796. Det var også ham, der ”nedlagde” longobarderriget, da han annekterede deres hovedstad Pavia og lod sig i 774 krone til lombardisk konge—på vejen mod Rom. Der bestod dog et par longobardiske hertugdømmer sydpå i flere hundrede år. Bl.a. Benevento.

Reparation og service af person- og lastbiler

samt

- aircon-service
- diagnose-test
- reparation af
div. maskiner

**Vi skruer på alt
-bare det kan ryge
og larme**

HAGESTED ApS
AUTOVÆRKSTED
v/**A**.K. Pedersen

Præstebrovej 48c • 4532 Gislinge • telf. 59 46 05 85
post@hagedsted-auto.dk - www.hagedstedauto.dk

Den gensidige udmattelse

Det synes som om, at hele middelhavsregionen i 4- og 500-tallet var konstant hjem søgt af erobringsskrige og forsvarsskrige, med samt interne opgør om magten. Germanske, slaviske og mongolske folkeslag/hære skyllede ind over grænserne på jagt efter ny jord og et sikkert sted at bo. Især hunnerangrebene forårsagede den ene paniksituation efter den anden. I 410 og 455 blev Rom erobret og plyndret af hhv. visigoterne og vandalerne. På vejen til og fra Rom blev Italien plyndret ubarmhertigt. Øvre østpå var det også germanere, sammen med slaviske og mongolske stammer, der stod for ødelæggelserne. Sydøstpå, i Lilleasien (dvs. nuv. Tyrkiet og omegn) sloges *sasanideriget* (Iran og omegn), der var lige så højtudviklet som romerriget, med østromerne om magten i Mellemøsten. De to riger var i tiden 224-651 mestendels i krig med hinanden. Det var endda en fortsættelse af den uendelige krig mellem Rom og *partheriget*, der afløstes af sasaniderne. Partherne og sasaniderne var Roms største problem i over 500 år.

I 634 dukkede en ny magtfaktor op i Mellemøsten. *Arabiske* rytterhære kom fejende fra de enorme ørkenområder sydpå og gik løs på såvel sasaniderne som byzantinerne. Og de havde meget let spil. Mange har undret sig over, at det gik så let for dem at feje stormagts-hærene af banen. Men der er nu en forklaring. For det første havde de to gamle stormagter gennem de mange års krige mod hinanden – og mange andre – så at sige slidt sig selv op. Det lykkedes dog Byzans i reduceret skikkelse at overleve i ganske mange år endnu. Først i 1453 faldt Konstantinopel – nu for *tyrkerne*, der havde erobret Mellemøsten. De to gamle stormagter havde tidligere brugt de arabiske stammer som hjælpetropper i deres indbyrdes kamp, og derfor (det lyder næsten for velkendt) forsynet dem med våben og uddannelse i rigelige mængder, så de arabiske hære var på niveau med deres. Dertil kom, at ingen af de gamle stormagter havde frygtet fra angreb sydfra. Derimod mange fra nord og øst. Og endelig var det sådan, at de jødiske og kristne indbyggere i de erobrede lande indordnede sig under forholdene, fordi de nye – muslimske – erobrere var meget tolerante over for andre religioner, når de blot var ”bogens folk”. Det var både jøder og kristne. Der var mange gengangere i de tre hellige skrifter. (Det kan f.eks. bemærkes, at *Jomfru Maria* er den eneste kvinde, der omtales af navn i Koranen, og endda positivt.) I de muslimske riger var det sådan, at ikke-muslimer skulle betale personskat, muslimer ikke. Men den arabiske succes skyldtes primært de to gamle rigers militære og økonomiske udmattelse. (Der er mange eksempler på andre opslidningskrige af den slags. Revolutions- og napoleonskrigene f.eks. samt de to verdenskrige i sidste århundrede.)

Middelhavsverdenen i kaos

Tilsvarende opslidningstendenser gjorde sig gældende i vest. De nærmest endeløse interne stridigheder i det vestromerske rige havde slidt systemet op. Hæren bestod af især germanske, men også andre udenlandske lejetropper, tit anført af mægtige generaler, ofte konger eller høvdinge, der greb grådigt efter magten og tit med stort held. Ostrogoterne erobrede Italien, visigoterne Sydfrankrig og Spanien, vandalerne den vestlige halvdel af Nordafrika etc. Frankerne det øvrige Frankrig. Ingen af disse folk havde et system, som de kunne sætte i stedet for det romerske, de ødelagde. De beundrede nok romerriget, men de forstod det ikke – og havde ingen forudsætninger for at administrere det.

I 711 drog berbergeneralen *Tarik ibn Ziyad* over Gibraltarstrædet og begyndte erobringen af størstedelen af den iberiske halvø. Han landede ved Gibraltarhalvøen, der senere opkaldtes efter ham (Gebel al Tarik). I 756 blev *Cordoba* grundlagt som det nye emirats hovedstad. Den blev snart en af de største og mest pragtfulde byer i Europa. Nordspanien forblev selvstændig og katolsk. Først i 1492 blev maurerne (muslimerne) endelig fortrængt. De rejste sammen med de mange derboende jøder til de muslimske riger syd- og østpå.

I alle de erobrede områder blev biskopperne de overvundne befolkningers talsmænd overfor erobrerne, ligesom de i det store og hele varetog den civile administration i lokalområderne. Dermed fungerede de som en buffer mellem menig almue og den germanske overklasse. I takt med at kirken fik større og større betydning på de forskellige områder, voksede også pavens indflydelse. Da paven militært stod meget svagt, og konstant var truet af longobarderne, allierede han sig i 751 med den franske konges major domus (hushovmester), der var frankerrigets virkelige hersker, *Pepin 3. den Lille*. Og med hans hus. Endda uden at ane, at samme Pepins ene søn en skønne dag skulle fremstå som *Karl den Store*, og blive den første, der kronedes til kejser i Peterskirken. Juledag 800. Karl herskede over det meste af det fhv. Vestrom. På traditionel frankervis blev det enorme rige delt efter sønnen *Ludvig den Frommes* død i 840. En deling, der i praksis var endegyldig. Det betød, at paven fremover måtte navigere mellem en hel del meget forskellige konger. Enheds- eller Universalriget var definitivt gået i graven.

Som det er blevet udtrykt i nutiden, ”*Ikke uden grund er det blevet sagt, at pavedømmet er blevet kaldt ”det romerske imperiums genfærd, siddende kronet på dets grav”.*

Nye tider for pavedømmet og for andre

En tid lang (fra ca. 754) havde frankerne stor indflydelse i Rom, men da frankerrikerne brød sammen før 900 forsvandt den, og meget urolige tider kom igen. I 936 trådte en ny tysk konge frem på scenen, *Otto 1.*, der pga. omstændighederne (og sikkert også egne magtambitioner) blev rodet ind i de kaotiske forhold i Nord- og Mellemitalien. Ikke mindst i Rom. I Toscana fandt han sin anden gemalinde, *Adelaide*, som jeg har berettet noget om i forrige nummer. Takket været sin hurtige og håndfaste indgriben sikrede han sig kejserkronen i 962. Da den pave, der kronede ham, kort efter svigtede ham, greb Otto ind igen lige så hurtigt og håndfast, fik afsat paven og indsatte en ny, og fik samtidig bestemt, at for fremtiden kunne en valgt pave først overtage Skt. Peters stol, når han var godkendt af kejseren. En bestemmelse, som de øvrige kristne konger ikke var særligt begejstrede for. Alt dette kunne nok dæmpe urolighederne for en tid, men ikke helt. De blussede også op igen med jævne mellemrum. I perioden fra 1060'erne og tres år frem var det særlig galt, fordi rebelske gejstlige i Rom forsøgte at gennemføre *reformpavedømmet* (også kaldet for *investiturstriden*). Det har jeg skrevet lidt om i nr. 116. Det medførte urolige forhold i hele det katolske område i mange år. Incl. Danmark.

I de indimellem lange perioder, hvor der herskede politisk kaos i Rom og hvor paverne var marionetter i grådige verdslige stormænds og fyrsters magt, var det for det meste *Cluny-klostret* i Burgund, der klarede det arbejde mv. som pavemagten skulle sørge for. De store abbeder fra omkr. 950 til 1100 blev anset for at være en slags pavevikarer. Meget passende var Peter og Paulus også Clunys værnehelgener. I nr. 115 kan man læse lidt mere om Cluny.

I disse århundreder forfaldt den en gang så mægtige millionby Rom i alle henseender. Folke- dalet dalede i et væk, bygningerne forfaldt og byen blev efterhånden en gigantisk ruinpark. Den berømte vandforsyning gik stort set til grunde. De mennesker, der blev tilbage klumpede sig sammen i ruinerne, som de udbedrede og befæstede så godt som det nu en gang lod sig gøre. Der er nok ikke så få, der har tænkt ”*Sic transit gloria mundi*” (Således forgår verdens herlighed”). I 1417 kunne byen mønstre omkring 17.000 indbyggere og 300 kirker. Trods al denne elendig hed blev den stadig af mange anset for verdens hovedstad og Jordens navle. I årene efter 1417 begyndte Rom en nyudvikling, der førte frem til det, man kan kalde pavernes Rom. I årevis også kendt som især billedkunstens hovedstad. I 1870 mistede paverne byen, som blev erobret af italienske styrker som afslutning på *Il Risorgimento* (Italiens samling). Rom blev den nye stats hovedstad, men det var just ikke så fint, som Verdens hovedstad.

I 452 drog Attila og hans hær hærgende ned i Italien, ødelagde flere byer undervejs, og forårsagede iflg. sagnet, at mange i Norditalien flygtede ud på øerne i Laguna Vénétia og dermed grundlagde de bebyggelser, der senere blev til Venezia. Attila drog sydpå og belejrede Rom, der syntes fuldstændig prisgivet. Men det lykkedes pave Leo I. at få Attila til at trække sig tilbage og lade Rom i fred. Det er moderne faghistorikere enige om, men ikke om årsagen. Men da man i 1646-53 indrettede Capella della Madonna delle Colonna i Peterskirken, var man ikke i tvivl om årsagen. Da Leo mødtes med Attila, havde Peter (med korset) og Paulus (med sværdet) vist sig i luften over dem, og dette syn havde skræmt Attila og forårsaget, at han forlod Italien. Året efter døde han som nævnt. Alessandro Algardi (1598-1654) altertavle, den eneste af marmor i kirken, viser episoden. De to apostelfyrster redder staden Rom fra de grusomme barbarer.

Inden de germanske stammer for alvor begyndte at hæрге de vestromerske områder, havde denne del af romerriget, lige bortset fra grænseregionerne, levet i fred og ro for den slags. Mændene i de germanske stammer var fra tidlig alder krigere. Nogle endda primært krigere og sekundært bønder eller halvnomader. Germanerne var velbevæbnede og krigsvante, for de sloges jo også flittigt indbyrdes, mens den romerske befolkning i det store og hele var ubevæbnet og som sagt alt andet end vant til krig. Den slags blev varetaget af den professionelle hær, der i vest primært var et grænsekorps. Den menige befolkning kunne ikke yde nogen nævneværdig modstand og lod sig meget nemt løbe over ende. Hvis de klogelig nok ikke opgav på forhånd og forsøgte at få det bedste ud af den nye situation. Overklassen og embedsmændene foretrak derimod at flygte sydpå til det, de betragtede som mere sikre omgivelser. Det blev kort sagt alt for nemt for fjenden at erobre områderne. Men ikke særlig let, når det gjaldt om at erobre dem fra hinanden.

Det er vigtigt at have in mente, at dette her ikke handler særlig meget om religion. I langt det meste af tiden fra år 400 betragtede stort set alle sig som gode kristne, der kunne være uenige om dette og hint, men dog holdt fast ved deres religion. Det primære drejede sig om magt og magtudøvelse – og i et kort begreb guld. Alle sloges for at sikre sig mere og mere guld, så de kunne fastholde, og helst også udvide deres magt. Og magt var også dengang dyr. Der var f.eks. altid nogle, der ønskede at få guld, hvis de skulle sætte liv og lemmer på spil for en konge o.l. Alle de omtalte erobrere var som sagt stammefolk, der samtidig var krigere og stolte af at være det, men de krævede altså noget (meget) til gengæld. Såvel i det store, som i det små.

STRANDGÅRDSBLADET

Oplag: 125 eks.

Redaktion: **Peter Brøns**
Strandgården Øst 16
4300 Holbæk
Tlf. 6081 0543
E-mail: pb@brons.dk

Grundejerforeningen Strandgårdens bestyrelse:

Formand:	Hans Jørn Lykke	Strandgården Øst 30
Næstformand:	Kennet P. Jørgensen	Strandgården Øst 35
Kasserer:	Mogens Kjær	Strandgården Øst. 29
Sekretær:	Angela Teglstrup	Strandgården Øst 2
Best. medlem:	Klaus Burnæs	Strandgården Øst 47
Suppleant:	Ole Mortensen	Strandgården Øst 45

GF's mail adresse: gf@strandgaarden-tusenaes.dk
GF's hjemmeside: www.strandgaarden-tusenaes.dk

Strandgårdsbladets Petanque-turnering *for alle og enhver – parcelejere såvel som deres gæster.*

I det forfængelige håb, at vejrguderne vil være med os, har vi fastsat turneringsdagen til

lørdag 3. august kl. 10

Til- melding er mu- lig frem til spillets
start – til den unge Redaktør.

Vi mødes ved banen og trækker lod om spillerækkefølgen
Vinderholdene går videre i en lodtrækning- og så fremdeles

Præmieoverrækkelsen finder sted straks efter sidste kamp

May the best (wo)man win!!!

Øl og vand kan købes ved petanquebanen – til rimelige sommerpri-
ser.

